

Cena

za krále

PETER RANSLEY

Druhá část trilogie ze života Toma Neava

Cena za krále

Cena za krále

PETER RANSLEY

Přeložila Gisela Kubrichtová

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2014
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2012 Peter Ransley
All rights reserved.

Z anglického originálu *Cromwell's Blessing*
(First published by HarperPress, London, 2012)
přeložila © 2014 Gisela Kubrichtová
Redakce textu: Robert Kubánek
Jazyková korektura: Mirka Jarotková
Grafická úprava obálky © 2014 Bohumil Fencel

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-211-5

Věnováno Finlay

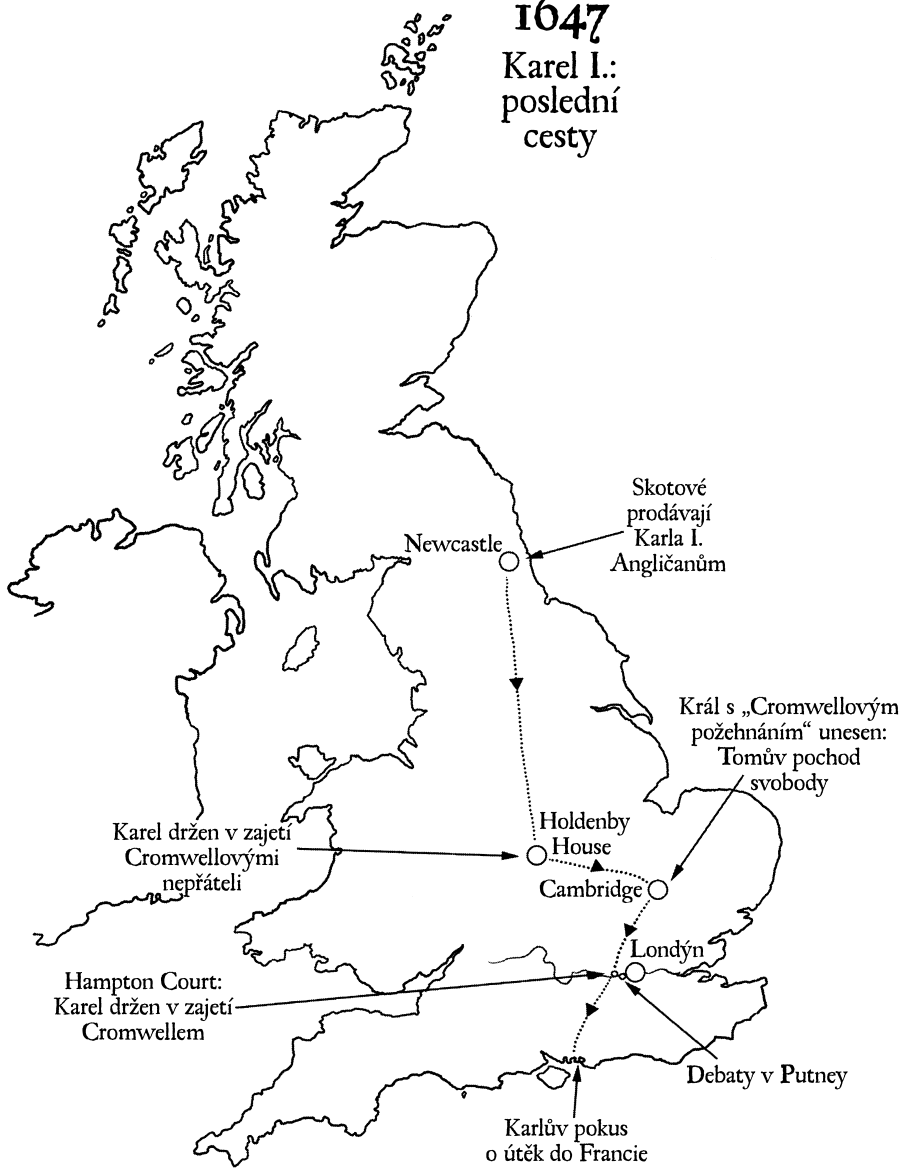
Poděkování

Můj dík patří především redaktorkám: Clare Smithová mne od samého začátku podporovala, Essie Cousinsová knihu upravila do konečné podoby a korektorka Helen Dayová neomylně odhalila všechny nesrovnalosti. Dále mi moc pomohla badatelka Deborah Rosariová, která pro mne objevila všechno, počínaje zrozením těsnopisu a konče záludnostmi hry bowls. Především však děkuji své manželce Cynthii za pomoc a trpělivost během mých častých výprav do sedmnáctého století.

Děkuje se obvykle živým lidem, já bych ale rád vzdal úctu Georgi Joyceovi, skutečné postavě, nápomocné při únosu krále. Zapálil rozbušku, jež v roce 1647 roznítla Anglickou revoluci, která se později stala vzorem pro revoluce v Americe a ve Francii. Zůstal revolucionářem po celý život. V jistém smyslu nikdy nezemřel. Po restauraci byl pronásledován a poslední zprávy o něm pocházejí z roku 1670 z Amsterdamu, kde nakonec zmizel. S oblibou si představuji, že jeho duch obchází tyto stránky.

1647

Karel I.:
poslední
cesty

ČÁST PRVNÍ

Stříbrná lžíce

Jaro 1647

Třásl jsem se jako ratlík. To únorové ráno v roce 1647 bylo nejchladnějším a nejpochmurnějším ránem oné zimy. Pro kavaleristu Scogmana však bude ještě daleko chladnější a pochmurnější, až mu povím, že půjde na šibenici.

Většinu rán jsem po probuzení obvykle přesně věděl, kdo jsem: major Thomas Stonehouse, dědic Highpointu, velkého panství nedaleko Oxfordu; tedy pokud lze věřit mému dědečkovi, lordu Stonehousevi. Teď, když skončila občanská válka, jsem si však v prvním okamžiku po procitnutí někdy připadal zase jako Tom Neave, někdejší nemanželské dítě, samozvanec a sprostý pisálek pamfletů.

Tohle ráno bylo jedním z nich.

Správně by měl neblahou zvěst sdělit Scogmanovi seržant Potter, ale ten by se v tom vyžíval: dobíral by si ho a dlouho by ho napínal. Já mu to aspoň řeknu na rovinu.

Můj regiment byl ubytován na statku poblíž sídla Dutton's End v Essexu. Statek náležel k části panství, jež stoupenci parlamentu zabavili rojalistům, kteří prchli ze země. Voda ve džberu na dvoře zamrzla. Pes otevřel jedno oko a stočil se do ještě těsnějšího klubka. Zmrzlá sláma mi křúpala pod nohama jako rampouchy. Nad stany vojáků se vznášela vrána s toporně roztaženými křídly.

Víc mužů v červeném stejnokroji ale chrápalo ve stodolách, kde měli ustájené koně. Byli jsme jezdecký útvar, jakési ospravedlnění toho, že Cromwellova armáda měla přídomek „armáda nového typu“. Na rozdíl od pěšáků, kteří byli k službě donuceni a dezertovali, sotva se k nim velitelé otočili zády, kavaleristé rukovali dobrovolně. Rekrutovali se ze synů svobodných vlastníků půdy a obchodníků, kteří přinesli do války ukáz-

něnost svých cechů. Nevstoupili do armády jen s vidinou lepšího platu – a koně, který jim ponese bagáž – ale proto, že to byli bohabojní občané a věřili v parlament.

Ovšem s výjimkou Scogmana.

Přiblížil jsem se k dřevěné kůlně, která nám sloužila jako provizorní šatlava. Zpola jsem doufal, že Scogman uprchl, ale spatřil jsem nedotčený visací zámek a spícího dozorce, zachumlaného do houní.

Scogman na útěku – to by bylo ještě horší. Celý venkov by se vzbouřil. Vesničané nás měli plné zuby, už když jsme bojovali ve válce. Nyní, když válka skončila a my jsme tady pořád zůstávali, nás přímo nenáviděli.

Od porážky rojalistů v bitvě u Naseby uplynulo půl roku. Král se však ocitl v rukou Skotů. S těmi jsme měli být na jedné straně, oni však nechtěli z Anglie odejít, dokud nedostanou zapláceno, a šuška se, že tajně něco kují s králem. Lord Stonehouse navzdory svým ledvinovým kamenům, hemeroidům a nemocným játrům se v Newcastlu účastnil jednání ohledně králova propuštění.

„S ním vládnout nemůžeme,“ napsal mi stručně, „ale bez něj také ne.“

Dozorce Kenwick byl synem knihkupce z Holbornu – znal jsem všechny muže podle řemesla. „Tak co, je tam ještě?“ zeptal jsem se.

Kenwick prudce vyletěl a vyděšeně se podíval na kůlnu, jako by očekával, že uvidí vylomený zámek a otevřené dveře. Zasalutoval, vytáhl klíč, a usnutí ve službě odčinil tím, že pažbou muškety rýpl do hromady slámy v koutě, která se střídavě zvedala a klesala. Halda zaskučela, ale sotva se pohnula. Kenwick ji dloubl surověji. Sláma hrubě zaklela a začala se rozpadat. Roztrpčeně jsem zaznamenal, že Scogman si i v těchto nehostinných podmínkách dokázal kůlnu zadýchat, takže tu bylo sice zatuchlo, ale tepleji než kdekoli jinde v táboře.

Mávnutím ruky jsem Kenwicka poslal pryč. Mezitím se Scogman s řinčením řetězů škrábal na nohy. Vlasy barvy špinavé slámy, z níž se právě vysoukal, a přeražený nos v andělské tváři mu propůjčovaly vzezření zraněné nevinnosti. Povoláním byl podkovář, i když jsem ho občas podezíral, že jedině, co ví o koních, je, jak je ukrást.

„Pohov, Scogmane,“ mírnil jsem ho.

Zacinkal pouty na nohou. „Kdybyste mi sundal ty železa, pane, tak

bych mohl uposlechnout vašeho rozkazu, majore Stonehousi.“ Zvedl ruce s náramky na zápěstích a nemotorně zasalutoval.

Kenwick se kousal do rtů, potlačoval úsměv. Upřel jsem na Scogmana chladný pohled.

Byl zhruba stejně starý jako já, tak dvaadvacet, ale vypadal mladší, hubený jak tyčka, ačkoli jedl s nezřízeným apetitem. Scoggy platil v regimentu za chmatáka. Kradl jen tak z legrace, pro zábavu. V normálním životě už by byl dávno skončil na šibenici. Ale když regiment žil z toho, co mu „dala země“, stal se přínosem.

Stačilo, když někdo poukázal na tučnou slípku, a nejen že se hned večer podávala slepičí polévka, ale nějakým záhadným řízením osudu se naskytl i hrnec, ve kterém ji bylo možno uvařit. Mnozí z regimentu přitom raději dělali, že nic nevidí, s výjimkou upjatých presbyteriánů, jako byl seržant Potter nebo plukovník Greaves, ale ve válce všechno hrálo ve Scoggyho prospěch. V tomhle znepokojivém příměří ho však štěstí opustilo. Přistihli ho, jak kromě sýra krade i stříbrnou lžici. A nejen to. Ukradl ji siru Lewisi Challonerovi, místnímu smířcímu soudci.

Žužlal jsem prázdnou dýmku, pak jsem si s ní poklepal o holínku a odkašlal jsem si. Scogman si všiml mého zdráhání a v očích mu blýskla jiskřička naděje. Proklínal jsem se, že jsem za ním šel. Měl jsem poslat seržanta Pottera. Ať by si Scoggyho dobíral sebevíc, provinilec by aspoň věděl, že žádnou naději nemá. Usilovně jsem hledal slova. V ústech jsem cítil chuť pečeného selátka, které Scoggy nějak vykouznil po bitvě u Naseby. Jedl ho dokonce i Cromwell a chválil Boha, že nám seslal pokrm hodný našeho skvělého vítězství. Cromwellova důvěra v počestnost jeho kavalerie hraničila až s naivitou, když se však jeho muži prohrěšili, neměl slitování. Musím se řídit pokyny svého učitele.

„Víte, jaký je trest za krádež stříbra, Scogmane?“ otázal jsem se.

„Ano, pane. Dovolte mi promluvit.“

„Prosím,“ odvětil jsem unaveně.

„Mám v Londýně ženu a děti, pane. Hladovějí.“

Věděl, že mám syna. U ohně se toho hodně namluvalo o dětech, které jsme vůbec neviděli, nebo jenom zřídka. „Měl jste jednoduše počkat na svoji mzdu jako všichni ostatní.“

„Čekáme už tři měsíce, pane. Říká se, že nikdy nedostanem zaplacenou všechno, co nám dlužej.“

Měl pravdu. Parlament otálel se zaplacením žoldu vojákům, ale i s odškodněním za válečné újmy a zranění. Muži zatím živořili ze skrovných úspor, půjčovali si nebo kradli.

„To je nesmysl. Samozřejmě zaplacenou dostanete. Nakonec. Měl sis utáhnout opasek jako všichni ostatní.“

Scogman pohlédl na svůj opasek, stažený kolem úzkého pasu jeho červené uniformy. Kenwick znovu potlačil úsměv. Vytáhl jsem z kapsy tu lžici. Orosila se mým dechem. Vypadala dost uboze na to, aby kvůli ní byl někdo oběšen. „Proč jsi ksakru kradl stříbrnou lžici?“

Nemohl si pomoci. „Protože jsem nikdy žádnou neměl v puse, pane.“

Kenwickovi už to k smíchu nepřišlo, když viděl, jak se tvářím.

„Půjdeš ke smírčímu soudci.“

Ani teď mi ještě nevěřil. „Radši bych, abyste mě soudil vy, pane.“

„To bych řekl. Sir Lewis možná bude shovívavý. Zamkněte ho, Kenwicku.“

Otočil jsem se, ale ještě jsem stihl zahlédnout, jak Scogmanovo siláctví a předstíraná odvaha splaskávají jako probodnutý měch. Venku, kde líně třepotalo křídly několik vran, jsem se snažil udělat to, co dělal Cromwell, když pro někoho nařídil trest smrti. Sepjal ruce a modlil se za jeho duši – říkal si, že to nebyl jeho rozkaz, ale Boží vůle. Potom ruce od sebe zase oddělil a šel si po své další práci. Do bouchnutí dveří a chřestění zámku zazníval Scogmanův hlas.

„Shovívavej? Sir Lewis Challoner, pane? Ten každého pošle na šibenici! Majore Stonehouse!“

Sepjal jsem ruce, ale slova modlitby jsem dát dohromady nedokázal.

Sir Lewis byl také místním poslancem parlamentu. Lord Stonehouse mne upozornil, že patří k těm přístupnějším presbyteriánským poslancům a že je to člověk, kterého si musím předcházet.

Parlament se teď rozdělil na dvě strany. Presbyteriáni byli konzervativní, přísní v náboženských zásadách a smířlivější ve vztahu ke králi. Independenti, vedení Cromwellem, tolerovali nejružnější náboženské sekty, které vznikly během války – například baptisty nebo kvakery. Chtěli zajistit, aby král, který vehnal zemi do pět let trvající ničivé války, byl zbaven své absolutní moci.

Tak jsem to aspoň chápal já. Vroucně jsem toužil stát se poslancem za independenty, kteří tohoto uspořádání dosáhli. Byl jsem Cromwellovým pobočníkem. Potom lord Stonehouse navrhl, aby mne poslali sem potlačit nepokoje. Sice to přímo neřekl, ale byl jsem si jist, že je to zkouška – když zvládnou choulostivý vztah mezi vojáky a vesničany, budu mít cestu do parlamentu otevřenou. Byl to velmi důležitý úkol, protože armáda nového typu představovala Cromwellovu mocenskou základnu. Poškodit dobrou pověst armády znamenalo poškodit Cromwella samotného.

Zvěst o Scogmanovi se rychle rozšířila. Vojáci mi salutovali, ale odvraceli zrak a po straně si mručeli pod vousy. Vrátil jsem se do kuchyně. Kuchtička Daisy mi přinesla chléb, sýr a trochu piva. Měla zarudlé oči. Popotáhla a utřela si nos cípem zástěry. Scogman nekradl jen slepice, prasata a stříbrné lžičky, ale i dívčí srdce. Pořád prohrabovala oheň, drhla už vydrhnutý kastrol a popotahovala. Nakonec se ke mně otočila a s pláčem vyhrkla:

„Je to moje vina, pane.“

„Tvoje vina, Daisy?“

„On tu stříbrnou lžící ukradl pro mě, pane.“

„Proč by to u všech všudy dělal?“ podivil jsem se.

„No, to bylo... z lásky, pane.“ Usilovně cidila kastrol a zčervenala jako růže. „Je pravda, pane... že Scoggyho pověsíte?“

„Ne, Daisy.“ Oči se jí rozjasnily. Polkl jsem zbytek piva. „Půjde před smírčího soudce.“

Rozplakala se a utekla.

Nejhorší ze všeho bylo, když mi seržant Potter blahopřál, že jsem se toho zlodějského ničemy zbavil. Prý to bude dobrá výstraha pro další nenapravitelné lumpy! Regiment se vymyká kontrole a lidé v Dutton's Endu se bouří. Pamatuji si, co říkal kněz na kázání? Bylo ozvěnou podobných kázání po celém Essexu. Domáhalo se toho, aby parlament rozpustil armádu, jež nejprve znamenala požehnání, ale postupem času se stala prokletím – parazitem, pijícím krev a vysávajícím život z anglického venkova.

Zatrnulo mi, když pouze vyjádřil politování nad tím, že mu nemůže uvázat na krk smyčku sám. Uchýlil jsem se do vedlejšího stavení, kde jsem měl úřadovnu. Napsal jsem dopis siru Lewisovi, předal jsem Scogmana do jeho úřední pravomoci a požádal jsem ho o shovívavost, ačkoli jsem věděl, že je to marné. Poslal jsem pro nadporučíka Gage, aby psaní doručil. Místo něj přišel kapitán Will Ormonde.

Ze všech ožehavých situací v Dutton's Endu patřila Willova k těm nejcitlivějším. Stáli jsme spolu bok po boku na straně vzbouřenců během povstání na podporu parlamentu, těch nepokojů, které nakonec vyhnaly krále z Londýna. Bojovali jsme spolu v prvních bitvách války. Když onemocněl velitel jeho regimentu, plukovník Greaves, Will očekával povýšení. Místo toho jmenovali dočasným velitelem mne. Měl právo se trpce domýšlet, že mě na místo protlačil lord Stonehouse. Ale to se zakládalo na pravdě jen zčásti. Will byl příliš vznětlivý a nekompromisní. Než jsem se sem dostal já, špatnou situaci spíš ještě zhoršoval.

Bylo mu něco přes dvacet, ale stejně jako my všichni vypadal starší. Nosil dlouhé vlasy, aby mu zakryly ucho znetvořené zásahem šavle.

„Tome, nemůžeš přece Scoggyho poslat k tomu netvorovi. Všichni jsme se cpali jeho masem.“

„Tady nejde o maso. Tohle je zločin.“

„On to popřel.“

„Wille, oni ho při té krádeži viděli! Prohledal jsem mu tlumok a tu lžici jsem tam našel. Varoval jsem ho snad už tisíckrát.“

„Já vím,“ připustil. „Ale je to přece Scoggy.“

To byl nejlepší argument. Je to Scoggy. Scoggy byl víc než jen chmaták. Zloděj. Sukničkář. Byl úlevným vtípem na sklonku dne naplněného zoufalstvím. Chlápkem, který vždycky dokázal někde schrstit pivo a jehož křesadlo bylo vždycky suché, když všem ostatním zvlhlo.

Will zíral na zapečetěný dopis, připravený pro nadporučíka Gage, který ho měl doručit. „Postav ho před soud tady.“

„Parlament chce, aby se zločiny předávaly civilním úřadům.“

„*Parlament*.“ V jeho hlase znělo zklamání, pocit marnosti a netrpělivost.

„Za to jsme přece bojovali.“

Jako odpověď vytáhl list papíru. „Viděl jsi tohle?“ Věděl jsem, co to je, dřív, než mi to ukázal. V Irsku vypuklo povstání a armáda se snažila sehnat dobrovolníky. Papír obsahoval jména mužů z našeho regimentu. Odškrtnutých jich bylo jenom pár. Vykořenění lidé jako puškař Bennet, kterému válka zachutnala, náš hlavní ostrostřelec. Jít do Irska bylo pro většinu vojáků to poslední, co by chtěli. Přáli si především to co já – vrátit se domů.

„Chlapi si myslej, že nedostanou zapláceno, pokud nepůjdou do Irska.“

„To je nesmysl.“

„Říká to Potter.“

„Promluvím s ním.“ Zvedl jsem dopis.

„Tome. Jestli ten dopis pošleš siru Lewisovi, vojáci se vzbouřej.“

Zčistajasna mi vyschlo v ústech. Vstal jsem, otevřel jsem dveře a zavolal na nadporučíka Gage. Počkal jsem, až si budu jist, že ovládám svůj hlas. „Nevzbouřej se, Wille. Ty si to vezmeš na starost.“

Sevřel ruce v pěst a zbrunátněl v obličejí. Viděl jsem, jak se nadporučík Gage blíží. „Provedu.“ Když vycházel, málem vrazil do Gage. Podal jsem Gageovi dopis a dal mu pokyn k doručení.

Klepat jsem se přestal až po několika minutách.

Nedaleko kůlny, ve které jsme drželi Scogmana, vedla cesta lemovaná z obou stran živým plotem. Klikatila se od tábora směrem k Dutton's Endu. Doufal jsem, že pokud soudní zřízenec povede Scogmana tudy, mohly by se případné nepokoje omezit na minimum. Že by si pro svou kořist přišel sir Lewis Challoner osobně, to jsem rozhodně neočekával.

Na počátku války se sir Lewis řadil k rojalistům, ale když zjistil, odkud vítr vane, přešel na druhou stranu a přivedl do parlamentu nepostradatelné dělostřelectvo. Přijel na dvůr statku v doprovodu soudního zřízence Stalkera. Vypadal, jako by byl právě dobře poobědval. Když na mne s vlídným úsměvem shlížel ze svého koně, na dvojité bradě se mu leskl omastek.

„To se podívejme, pane majore. Zase se vracíme k literě zákona, což?“

„Nikdy jsme ji neopustili, sire Lewisi,“ usmál jsem se na oplátku já na něj.

Někde poblíž se ozvalo provolávání slávy a úsměv ze rtů sira Lewise zmizel. Ze stodoly a stájí vylézali vojáci. U kuchyňského okna stála Daisy a utírala si oči do zástěry. Střelec Bennet si čistil mušketu. U nohou se mu motal pes, který ho doprovázel na pytláckých stezkách.

Jakmile jsem se k siru Lewisovi přiblížil, ucítil jsem z jeho dechu víno. „Raději to proveďte pokud možno v klidu.“

Přitrouble se uculoval. „Snad dokážete své muže ukáznit, pane majore!“

„Vy je provokujete, sire Lewisi,“ odvětil jsem chladně. „To nebudu trpět. Jestli ho chcete, vezměte si ho.“

Zpražil mne zlostným pohledem. „Dobře tedy. Stalkere, toho zločince.“

Stalker se neusmíval. Byl to zapřísáhlý puritán a hleděl na vojáky sice neradostně, ale se zadostiučiněním, jako by se svět, který byl dosud vzhůru nohama, znovu napravil a on nad ním opět získal vládu. Na několik mužů kývl, jako by jim chtěl říct – *Tebe znám. Tys kradl šunku. A ty jsi pěkný smilník. To děvče čeká děcko. Jen se nebojte. Všechny vás mám na seznamu.* Někteří chlapi jeho pohledu uhýbali. Jiní rozzlobeně bručeli. Jen Bennet se zájmem jeho pohled opětoval a láskyplně poplácal vrčícího psa.

Vsedl jsem na koně a vedl oba muže přes pole. Sir Lewis nejspíš dychtil po dalším sváru. Ukázal palcem za sebe na vojáky. „Myslím, že

někteří z těch chlápku se domnívají, že nejvyšší autoritou není král ani Dolní sněmovna, ale lid.“

Zavrtěl jsem hlavou. „Možná si to mysleli v londýnské krčmě. Tady ne.“
Přivřel oči. „Vážně?“

„Většina z nich se o politiku nezajímá, sire Lewisi. Chtějí jen dostat zapláceno, co jim náleží, vrátit se domů k rodině, pracovat a nebýt už přítěží pro venkov.“

„Jsou to neznabozi,“ odfrkl si Stalker. „Prohlašují se za kazatele. Šíří falešné učení.“

„Modlí se tady jenom proto, pane Stalkere, že je nepustíte do vaší církve.“

„Protože je to lůza, pane.“

„Kážou sami, protože tu nemají žádného kněze. Copak není lepší, že se snaží přiblížit Bohu aspoň takhle?“

Sir Lewis sevřel rty. „Je to nebezpečné, pane, moc nebezpečné.“ Ale brzy ho uchlácholil pohled na Scogmana v řetězech, kterého seržant Potter právě cpal do povozu. Stalker se rozjel směrem k nim. Sir Lewis roztál ještě více a prohlásil, že už chápe, proč lord Stonehouse vložil tak obrovskou důvěru v tak mladého muže. Spiklenecky na mě mrkl a začal se rozplývat nad krásou krajiny kolem nás. Ležela ladem, měla však úrodnou půdu a dostatek vláhy. Znovu na mne zamrkal, plácl mne po zádech a navrhl, že bychom se třeba mohli někdy sejít a pohovořit o záležitostech venkova. Ta náhlá změna jeho chování mne poněkud mátlá, ale přičítal jsem ji vínu, které pil k obědu, a – snad trochu – i své diplomacii.

„Pozdravujte lorda Stonehouse,“ řekl a zatvářil se, že odjíždí.

Odbočil jsem v očekávání, že sir Lewis a Stalker okamžitě odjedou a doprovodí povoz s vězněm po cestě, aby se vyhnuli vojákům. Ale zaslechl jsem Scogmanův bolestný výkřik.

Pospíchal jsem zpátky a spatřil jsem, jak se povoz zastavil na začátku cesty. Seržant Potter a Stalker z něj Scogmana hrubě vytahovali. Provlékali mu řetězem provaz a měli v úmyslu ho uvázat k Stalkerovu sedlu. Hnal jsem se k nim.

„Sire Lewisi, pro všechno na světě, odvezte ho v tom voze! Vzbouříte mi vojáky!“

Nasadil překvapený výraz, jehož neupřímnost prozrazovaly cukající koutky úst. „Armádu nového typu? Je to přece vzor disciplíny, pane majore, nebo ne?“

Scogman sebou zmítal, klopýtal a padal. Kalhoty měl roztrhané a nohy v místech, kde se mu do nich zakusoval řetěz, zakrvácené.

„Pusťte ho. Odvezte ho ve voze, nebo ho neodvezete vůbec.“ Snažil jsem se, aby můj hlas zněl klidně.

Stalker zaváhal. Sir Lewis zvedl hlavu. Díval se na mě vysloveně nepřátelsky. Už jsem chápal, proč mu říkají šibeniční soudce. Ale navenek se dál tvářil vlídně, téměř žoviálně, a vytahoval dopis, který jsem mu poslal.

„Je tohle váš podpis, pane? A vaše pečeť, vidíte? Předal jste ho do mých rukou a já si ho vezmu, jak budu chtít. Sbohem, pane. Pohyb, Stalkere! Na co ještě čekáte?“

Stalker škulb provazem, přitáhl Scogmana ke svému koni a přivázal ho k sedlu. Bezmocně jsem přihlížel. Co jsem to byl za hloupého, naivního blázna, když jsem si myslel, že by člověk jako Challoner mohl být někdy ochoten učinit nějaký ústupek? Chtěl vléci vězně skrz celé město, aby názorně předvedl svoji moc. Lidé po něm budou házet kameny, shnilou zeleninu a výkaly. Bude rád, když se do vězení dostane živý.

Diplomacie? Propuštění Scogmana rány mezi městem a vojskem nejen nezhojí, ale ještě je zanítí.

Naštěstí mi Bůh, který mne obdařil nezdolnou nadějí – nebo beznadějnou naivitou –, dal také důvtip, abych se dokázal dostat z bryndy, do které jsem spadl. Nebo to možná bylo tak, jak si myslí někteří, totiž že mi u kolébky stál spíš ďábel.

A brynda to byla pořádná. Vrány vyděšeně vzlétly, protože ze všech koutů statku se vyrojili vojáci, vyburcovaní Scogmanovými výkřiky. Will je sice vlašně krotil, ale všiml jsem si, jak z živého plotu vykukuje hlaveň muškety. Stalker jel pomalu, Scogman klopýtal za ním, téměř pod kopyty Challonerova koně, který kráčel hned za nimi. Sotva však zahlédli vojáky, Stalker pobídl koně do klusu. Scogman zavrával a upadl. Nevydal ani hlásku, ani když jím kůň smýkl po cestě do škarpy a zase zpátky. Možná nechtěl naříkat před svými spolubojovníky. Ale spíš už ztrácel vědomí.

Prodral jsem se živým plotem, ale mušketyra jsem neviděl. Musel to být Bennet. Jestli to skutečně byl on, sir Lewis už byl víceméně mrtvý. A to bychom už neměli na krku jen problém se vzpourou, ale čelili bychom závažné krizi, protože presbyteriánská většina v parlamentu by se chopila příležitosti a využila by incidentu proti Cromwellovi. Zaslechl jsem cvaknutí uzávěru, který uvolňuje kohoutek muškety.

„Počkejte!“ křikl jsem na sira Lewise. „Zapomněl jste doličný předmět!“

Vytáhl jsem z kapsy lžíci. Legračně vyhlížející, trochu ohnutou lžíci. Život člověka. Sir Lewis, známý to puntičkář, přitáhl koni uzdu.

„Slezte z koně, pokud nechcete být zastřelen,“ poradil jsem mu.

„Jděte k čertu.“

„Slezte, člověče, jinak neručím za váš život!“

Zahlédl hlaveň muškety. Kuráž měl, to se musí uznat. Chtěl jet dál, kopyta jeho koně už byla jen několik centimetrů od Scogmanova obličejce, ale já jsem v tu chvíli popadl jeho oteže a přitáhl je. V témž okamžiku spatřil mušketu i Stalker a sklouzl ze sedla. Sir Lewis se zakymácel a nemotorně upadl na zem. Vojáci začali radostně povykovat, ale Will je brzy utišil.

Pokusil jsem se siru Lewisovi pomoci na nohy, ale odstrčil mě. Rty a podbradek se mu třásly a obličej měl vzteky úplně fialový, až jsem se lekl, že ho postihl nějaký záchvat. Omluvil jsem se mu a řekl jsem, že podle mého názoru se stala chyba.

Trvalo nějakou dobu, než byl schopen promluvit. Jeho tvář postupně znovu nabývala své normální, lehce zarudlé barvy. Pak pronesl mrazivým hlasem, jímž byl zvyklý mluvit v soudní síni: „Chyba! Je to vaše životní chyba, pane! Postarám se o to, abyste šel do stejné cely jako on!“ Ukázal na Scogmana, který přicházel k sobě a popleteně na nás zíral.

„Možná že nespáchal hrdelní zločin.“

„Že nespáchal? Že nespáchal? Ukradl stříbro, pane!“

„Blakeu!“ Zavolal jsem do pole. „Kde je vojín Blake?“

Blake si razil cestu mezi ostatními vojáky, kteří se teď vyhnuli na stezku před nás. Byl to takový zvláštní člověk, předčasně olysavý, trochu přihrblý, ale vojáci ho uznávali, protože dokázal téměř všechno opravit, od proděravělého hrnce po rozbitý křesadlový zámek.

„Jaké je tvé řemeslo?“ zeptal jsem se ho.

„Jsem vyučený stříbrotec, pane,“ zsalutoval Blake. „Londýnská City, cech zlatníků.“

Napřímil se, takže jeho hrb částečně zmizel, oči mu planuly pýchou, která se postupně začala zračit i v mnoha mrzutých, otupělých tvářích kolem něj. Ti muži už málem zapomněli, že mají nějaké řemeslo, nějaký další život, a v tomhle úmorném čekání už téměř přestávali doufat, že se k němu někdy vrátí. Když jsem podával lžíci Blakeovi, zubili se od ucha k uchu.

„Co si myslíte, že to je, Blakeu?“ otázal jsem se.

„No – ehm, je to lžíce, pane.“

Ozvaly se salvy smíchu. Seržant Potter musel zjednat pořádek.

„Tak to nemyslím! Je to stříbro?“

Challoner na mě vrčel, co je to za vytáčky, ale potom proti své vůli sledoval, jak Blake kousl do lžíce, vyleštil ji a ohnul. Nakonec krátkozrace mžoural na hlavičku leoparda na zadní straně rukojeti. Rozhostilo se naprosté ticho, narušované jen cinkotem řetězu, jak se Scogman vrávoravě snažil postavit na nohy. Blake se zdál být zcela soustředěný, aby vynesl co nejpoctivější a nejpřesnější soud, bez ohledu na to, že je v sázce život člověka.

„Hmmm, těžko říct, pane.“

„Váš názor, člověče!“

Blake si povšiml mého ostrého tónu a pomalu mu svítalo, že po něm chci, aby zradil svůj řemeslnický úsudek. „Ehm... ten punc s leopardí hlavičkou je takovej nějaký hrubej... Řekl bych, že to je padělek.“

Někdo Scogmana podržel, protože se málem zhroutil. Challoner se pokusil mi lžíci sebrat, ale já jsem ji rychle schoval zpátky do kapsy. „Dejte mi ji! Dám ji prozkoumat!“

„Nadporučíku Gagei!“ zvolal jsem.

Gage byl mnohem důvtipnější než Blake. Nabídl svou účast v mém improvizovaném soudu – prohlásil, že je z Gray's Inn, a opravdu působil daleko víc dojmem právníka než písaře, jímž ve skutečnosti byl. Blake ocenil lžíci na pár pencí. Krádeže nad jeden šilink se pokládaly za hrdelní zločin. Zda má za lehčí zločiny vojáka trestat armáda nebo

civilní soud, nebylo zcela jasné. Oznamil jsem Challonerovi, že potrestám Scogmana sám. Tou dobou už byl sir Lewis bez sebe vzteky.

„To je nějaká spravedlnost? Tomu říkáte spravedlnost nového typu? Já vám dám spravedlnost!“

Na jedné straně jsem měl vyhrožujícího Challonera. Na druhé stáli vojáci s ústy od ucha k uchu a Will, který mi šeptal, že jsem vynesl rozsudek hodný Šalamouna. Obojí mi bylo nepříjemné. Nemohl jsem to vystát. Nemohl jsem vystát sám sebe. Pošetile jsem si představoval, jak svým diplomatickým umem obě strany sblížím. Teď si byly tak vzdálené, že mezi městem a vojáky propukne otevřené nepřátelství. Přetékal jsem bezbřehou, chladnou zlobou, již jsem stěží dokázal ovládnout. Stalker pomáhal Challonerovi nasednout na koně. Zastavil jsem ho.

„Spravedlnost? Já vám ukážu spravedlnost!“

Sebral jsem Stalkerovi ze sedla bič a poručil jsem seržantu Potterovi, aby Scogmanovi sundal pouta.

„Svlékněte ho.“

Nebylo toho moc co svlékat. Z podkolenic zbyly jen cáry, jak ho vláčeli cestou, a kazajka se rozpadla na dva kusy. Světlé vlasy měl ztemnělé splenou krví a na kotnících a zápěstích fialové podlitiny. Vyčerpaně škobrtal, když ho seržant přiměl, aby se s roztaženými rukama a nohama opřel o živý plot. Usmíval se na své kamarády, a když na okraji zástupu zahlédl Daisy, nestydatě zacukal zadkem. Dívka prchla do statku a vojáci propukli v bujarý řehot.

Challoner to sledoval z koně. Jeho ohrnutý ret prozrazoval přesvědčení o tom, že to je celé fraška, stejně jako výstup se lžící.

Hodil jsem bič Bennetovi, muži, jenž, jak jsem se domníval, držel předtím v ruce mušketu, která nyní zmizela. „Dvacet ran.“

Scogman přes své kurážné vystupování nebyl bez provazů, jež ho poutaly k plotu, téměř schopen stát. Kolena se mu podlamovala. Z čerstvé rány na hlavě se mu řinula krev a pomalu mu stékala po zádech. Vojenský felčar Ben vykročil směrem ke mně, ale když spatřil, jak se tvářím, zase se otočil. Tuhle mou umanutost znal.

Bennet si uhladil bič mezi prsty. Rozkročil se. Dav utichl. Bič zasvištěl. Scogman sebou cukl a prudce zavřel oči, přestože se ho koneček biče

sotva dotkl. Bennetovu přirozenou zálibu v krutostech drželo na uzdě vědomí, že ho sledují jeho spolubojovníci. Snad mu místo toho skýtalo zvrácené potěšení, jak si přitom dělal legraci ze Stalkera a Challonera tím, že neprolévá krev. Bič znovu neškodně zapráskal, a tentokrát už nemohlo být pochyb, že se komedie účastní i Scogman, který sebou teatrálně škubal a svíjel se.

Challoner pln opovržení a odporu otočil koně.

Vytrhl jsem Bennetovi bič z ruky a nemotorně jsem jím švihl Scogmana do zad. Překvapeně vykřikl a potom zmlkl. Přál jsem si, aby křičel, aby vřískal, ale ač Bennetovi předtím hrál divadýlko, mně nic takového předvádět nechtěl. Po prvním čůrku krve přihlížející tváře zmizely a já jsem nic neviděl ani neslyšel, dokud jsem neucítil, jak mi kdosi svírá paži. Ben mne táhl pryč. Nepřítomně jsem zíral na něj, potom na bič, a pak na to, co jsem v první chvíli pokládal za kus syrového masa. Vší silou jsem potlačil dávení.

Hodil jsem bič zpátky Challonerovi.

„Spokojenej?“

V několika příštích dnech na mne Challoner neustále naléhal, abych mu Scogmana předal, ale odmítal jsem to udělat. Ben mi sdělil, že provinilec zřejmě nepřežije. Nechat ho v Daisyině péči, dokud v něm zůstala ještě špetka života, bylo to poslední, co jsem pro něj mohl udělat. Challoner by ho zcela jistě pověsil.

Ben se mne snažil očistit, tvrdil, že jsem jednal ve vážném pomnutí smyslů, ale já jsem o tom nechtěl ani slyšet. Dostal jsem z Newcastleu od lorda Stonehouse úsečný dopis s rozkazem k návratu domů. Plukovník Greaves se prý uzdravil a vrací se k regimentu.

Jel jsem sám z Essexu do Londýna. Krajina byla pustá, pole zhusta zarostlá býlím a silnice po přesunu vojenských jednotek vypadaly jako rozorané obrovitým pluhem. V na hlavu postaveném světě neunikla zmatku ani roční období. Jaro nejen že se opozdilo – zdálo se, že vůbec nepříjde. Během rojalistické blokády Newcastleu, která zastavila lodní přepravu uhlí do Londýna, padla většina stromů na palivo.

Já jsem však před sebou viděl jen Scogmanova do masa sedřená, krvácející záda a nevlídné, roztrpčené tváře svých mužů. Ne – už to nejsou mí muži. Ztratil jsem je. Ztratil jsem sebe. Než jsem dorazil do Londýna, tyto vzpomínky mne uvrhly do naprosté temnoty. Moje žena Anna tohle mé rozpoložení znala. Podivnou černotu, která mne zachvátila, mi vyčetla z obličeje, když jsem jí z koně napůl spadl do náruče. Její objetí bylo hojivější než sebelepší medicína a ošklivé vzpomínky vyhladilo.

Celé dny jsem spal nebo bloumal po zahradě našeho domu v Drury Lane. Šikovní zahradnice Anna tu zasadila jablůňku. Ta z nádvoří domu U Půlměsíce, pod níž jsme si hrávali jako děti a později tam kradmo okusili první polibky, padla za oběť minulé kruté válečné zimě.

Přejížděl jsem prstem po prvních bobtnajících pupenech ještě černého mladého stromku, který čekal na hřejivé sluneční paprsky. V téhle zahrádce přece jen bude jaro; možná se urodí i první jablíčka.

Cromwell bydlel v téže ulici. Sebral jsem odvahu a vypravil jsem se za ním, ale řekli mi, že je nemocný. Má prý hnisavou ránu na hlavě, která se ne a ne zahojit. Ta zpráva mne zdrtila ještě víc.

„Nejste ve své kůži, pane,“ podotkla naše hospodyně Jane.

Pokusil jsem se to obrátit v žert. „Přesně tak, Jane! Nejsem ve své kůži! Budu se muset najít. Kdepak jsem?“

Zůstal jsem s těmi mrzutými, našťvanými muži, nebo jsem – mohl bych vůbec někdy být – s lidmi, jako je Challoner?

„Kdepak jsem?“ zeptal jsem se svého synka Luka, který užasle zíral na toho cizího muže, který přijel a sesul se z koně do náruče jeho matky. „Jsem pod židlí, Luku? Ne! Tak pod stolem?“

Luke utíkal k Jane a zabořil tvářičku do jejích sukní. „Ale no tak, mladý pane!“ smála se hospodyně. „Tom je tvůj otec!“

„O-tec?“

Rmoutilo mne, že já jsem strávil polovinu života pátráním po tom, kdo byl můj otec, a Luke přitom svého tátu nezná. Měl tmavé kudrnaté vlásky, jež podle mého měly trochu nazrzlý nádech, a stonehousovský nos. Já jsem mu ve svých plebejských dobách říkal skoba, ale lord Stonehouse jej označoval jako orlí. Můj děd Luka sice zbožňoval, ale choval se k němu velmi přísně. Možná právě proto za ním Luke často utíkal, a taky za podkoním Adamsem, který na něj vždycky namířil prst s okousaným nehtem a přikázal mu, ať se od jeho koní drží dál, nebo že za následky neručí. To potom Luke s křikem odběhl, ale vzápětí se přikradl zpátky znovu čelit hrozícímu ukazováku, až ho nakonec Adams popadl a výskajícího ho s žuchnutím posadil do sedla. Trochu mne zamrzelo, že tyhle legrácky nechce provozovat se mnou, a odešel jsem nahoru do dětského pokoje za dcerkou Elizabeth.

Užívala si světa teprve pár měsíců. Pro Annu bylo trpkým zklamáním, že to není chlapec. V našem starém kostele svatého Marka sotva minul týden, aby v něm nepohřbívali aspoň jedno dítě, a Anna si přála mít co

nejvíc mužských potomků, aby lorda Stonehouse utvrdila v jeho slibu, že bych se měl stát dědicem.

První syn lorda Stonehouse Richard přešel k rojalistům, a když starý pán prohlásil, že budu dědit já, bláhově jsem si namlouval, že je to díky mým zásluhám. Částečně to tak možná i bylo. Ale existoval i další důvod. Vyšlo totiž najevo, že lord Stonehouse pomáhal Richardovi prchnout do Francie. Označil mne za svého dědice a tím si zachránil kůži. A nejen to. Navíc mu to umožnilo podporovat najednou oba koně: ať vládne kdokoli, záleží jen na panství, na udržování a rozšiřování velkolepého sídla na Highpointu a udržení jména Stonehouse v centru moci.

Elizabeth, malá Lízinka, neměla stonehousovské rysy. V mé současné vzdorovité náladě se mi stala tajným kumpánem. Nebo to byla spíš zbraň?

„Lízinka Neavová,“ šeptal jsem jí příjmení, pod nímž jsem jako nemanželské dítě vyrostl v Poplaru a o Stonehousových jsem neměl ani ponětí. Na hlavičce měla jemné vlásky, zatím černé, ale představoval jsem si, že v nich vidím nazrzlý odstín. Nosík neměla orlí, nevypadal ani jako skoba, spíš jako rozkošný pršáček. Anna tvrdila, že je to vztekoun, mně však její brekot připomínal mou vlastní divokost.

Natáhl jsem k ní prst, přestala křičet a chytila ho ručičkou tak pevně, že jsem se neubráníl smíchu. Když se prvně zasmála, od rtíků jí létaly bublinky slin. Utřel jsem jí pusinku, sevřel ji v náručí a políbil jsem ji. Vztekoun? Ona přece žádný vztekoun není! Kolébal jsem ji na ruku, dokud neusnula.

Vypravil jsem se do našeho starého kostela svatého Marka za panem farářem Tooleyem domluvit Lízinčiny křtiny. Anna si přála, aby proběhly po staru, s vodou ze křtitelnice, ve které byla křtěna i ona, a s kmotry. Pan Tooley to tak ještě dělal, ačkoli presbyteriáni, kteří čím dál silněji ovládali církve, se nad tím nesouhlasně mračili.

Kostel zel prázdnotou, až na jednoho muže v přední řadě, jenž v soukromém stesku spínal třesoucí se ruce. Důvěrně známá kostelní lavice mne po dlouhé době přiměla vyslovit první modlitbu. Měl jsem strach, že Scogman je mrtev. Modlil jsem se za odpuštění svého výbuchu

vzteku. Za Scogmanovu duši. Byl to sice zloděj, ale kradl pro druhé stejně jako pro sebe, ne-li víc. Měl v sobě mnoho dobrého, choval se přívětivě a spravoval ostatním náladu – než jsem svou modlitbu dokončil, udělal jsem z něj málem světce a ze sebe ztělesnění d'ábla. Něco mne napadlo. Umínil jsem si, že vyhledám Scogmanovu ženu a děti a udělám pro ně, co se dá. Přísahal jsem, že už nikdy nedopustím, aby mne ovládl vztek.

Muž se zvedl ve stejnou chvíli jako já. Byl to můj někdejší mistr pan Black, Annin otec. Slzy v očích jsem u něj ještě nikdy neviděl. Když mne spatřil, utřel si je do rukávu.

„Tome... mylorde...“

Měl jsem na sobě černý sametový plášť lemovaný stříbrem. Jílec mého kordu zdobila stříbrná hruška a na hlavě mi seděl frajersky nasazený klobouk s pérem.

„Ne, ne, pane mistr... zatím žádný lord... a pro vás vždycky Tom.“

Objal jsem ho a zeptal jsem se, co se mu přihodilo. Řekl mi, že ho možná vyloučí od Stolu Páně.

„Vyhodí vás z církve? A proč?“

Vysvětlil mi, že presbyteriáni ustavují laickou radu starších. Nejzáštitelnější z těchto starších, který ve farnosti střeží mravy a kázeň, prý není nikdo jiný než někdejší tovaryš pana Blacka a můj dávný nepřítel Krušný George.

Nevěřil jsem svým uším. Vedli jsme dlouhou, krvavou válku za svou věc, a na konci toho všeho stojí Krušný George. Rozesmál jsem se, jak je to absurdní, ale smích mne přešel, když jsem viděl, jak se pan Black souží. Ten pan Black, kterého jsem znal, by se tomu smál taky, ale tenhle se tak třásl znepokojením, že jsem ho posadil zpátky do lavice.

Viděl jsem, jak se kostel změnil. Pan Tooley tu míval několik obrazů, třeba svatou Trojici, protože tyto výjevy skýtaly útěchu starším členům kongregace. Nyní zůstal kostel téměř holý a tvářil se tak nesmlouvavě, že se do něj snad bálo vstoupit i světlo. Pan Black vyprávěl, že když dříve páter Tooley kázal – a že to byl přísný kněz –, člověk z kostela odcházel s ulehčením. Dnes, kdy mu dýchají na krk presbyteriáni, odchází po jeho kázání jako zpráskaný pes.

„Ale jaký hřích by mohli najít vám?“ zvolal jsem udiveně.

„Nehemiáše.“

„Vašeho učedníka? Ten je přece stejně zbožný jako vy.“

„Ještě víc. Ale dal se k baptistům a sem už odmítá chodit.“

„Jestli odmítá vás, tak porušuje smlouvu. Mohl byste ho propustit.“

Panu Blackovi se v očích objevil záblesk jeho dřívějšího ohně. „Je to dobrý učedník. A je zbožný. Nepropustím člověka kvůli jeho víře.“

Chvilku jsme mlčky seděli. Cívil na holou zeď, na níž visíval obraz svaté Trojice. Po celý život byl věrným členem kongregace a společenství. Za Nehemiáše cítil odpovědnost jako otec za syna. Ale presbyteriáni odsuzovali baptisty a všechny sekty jako kacířské, a pokud pan Black nepřivede Nehemiáše zpátky do stáda, budou mu odepřeny svátosti. Přijde o přátele i o zákazníky. Ale i pod hrozbou pekla se tvrdšíjně dál držel svého starého přesvědčení o nezbytnosti loajality a smyslu pro povinnost.

„Jak dlouho má ještě trvat Nehemiášova učňovská smlouva?“

„Devět měsíců.“

Předstíral jsem, že počítám, a potom jsem sraštil obočí. „Určitě se mylíte, pane. Končí příští týden.“ S vážnou tváří jsem se mu podíval do očí. „Jakmile je vyučený, může odejít. Sehnat si jinou práci.“

Se zájmem mi můj pohled oplatil. Pokud šlo o čísla, nepotřeboval žádné počítadlo. „Nevím, co mi to tu naznačuješ,“ vybuchl, „já přece vím, kdy bude vyučený. Přesně na den.“ Popadl hůlku a já jsem sebou automaticky škulbl. Znovu se ze mě stal učeň, který se bojí bití. Vybelhal se z kostela a zastavil se mezi náhrobky, jako by zíral do propasti.

„Na úřadě mají všechny papíry,“ namítl.

„Záznamy se můžou ztratit. Jak se jednou vyučí, už za něj nenesete odpovědnost. Je dost dobrý na to, aby dostal výuční list?“

„Lepší než většina tovaryšů.“

„No vidíte. Když bude vyučený, pomůžu mu sehnat práci někde jinde a vy si můžete vzít nového učně.“

„To je hodně neregulární,“ zamumlal.

„Kdyby všechno bylo regulární, pane mistr, nevyhráli bychom válku. Neměli jsme ani polovinu vyškolených zbrojníků a kovářů, co jsme potřebovali.“

Stále se tvářil znepokojeně, ale přisvědčil: „Inu, jestli se teď věci mají takhle... Ale nevím, co mu mám říct.“

„Já mu to povím. Vycházíme spolu dobře, poslechně mě.“

Povznesen nadějnou vyhlídkou na lepší pokus o diplomacii jsem odešel za panem Tooleym v záležitosti křtu naší Lízinky. Měl něco na práci v místnosti na druhé straně chodby. Čekal jsem na něj v malém předpokoji. Vzpomněl jsem si, že ve skříni jsou knížky, jimiž bych si mohl ukrátit čas. Byla zamčená, ale věděl jsem, kde je schovaný klíč, protože jsem si knihy kdysi půjčoval, abych se zdokonalil ve čtení. Avšak sotva jsem skříň otevřel, vysypala se z ní hromada předmětů, které dříve patřily k vybavení kostela.

Skrývaly se tu trouchnivější výtisky Knihy společných modliteb, již presbyteriáni zakázali, mosazné svícny kropenaté zelenou plísní, popraskané a natržené plátno s výjevem svaté Trojice, které jsem postrádal v kostele, a srolovaná komže. Všechno, co druhdy vnašelo do svatostánku jas a barvu, bylo zde pohřbeno. Otevřel jsem jednu modlitební knížku a její zatuchlý pach mi mimoděk připomněl světlo a přepych starého kostela. Obestřel mne plíživý smutek.

Kdesi nablízku se otevřely dveře. Zamrazilo mne do morku kostí, když jsem uslyšel nezaměnitelný hlas muže, který mne v dětství tak často bil – pro dobro mé duše, jak říkával. Odložil jsem knihu na židli, šel jsem ke dveřím a začal jsem je otevírat, aby věděli, že tam jsem. Byli však příliš zabráněni do hádky, takže si mne nevšimli.

George stál na prahu pracovny pana Tooleyho, zády ke mně. Byl téměř plešatý, hlava se mu leskla, jako by si ji naleštil.

„Pane faráři, musíte v neděli v kostele prohlásit Nehemiáše za kacíře.“

Dříve George hovořil s panem páterem poníženě a uctivě. Jeho panovačný tón mne ohromil. A ještě více jsem žasl nad tím, že ho pan Tooley toleroval, ačkoli v obličejí zbrunátněl a musel se držet, aby nezvýšil hlas. „Promluvím ještě jednou s panem Blackem.“

„Je zatvrzelý. Paličatý. Jak stojí v knize Přísloví, pane Tooley: *Kdo zatvrdí šíji proti domluvám, bude nenadále rozdrcen a nezhojí ho nikdo.*“

Uplynulá léta se vytratila. Jako bych byl zase učedníkem a on mlu-

vil ke mně. Nehty se mi bezděčně zaryly do dlaní a do tváří se mi nahrnula krev.

„*Jako ocet zubům a jako dým očím, tak jest lenivý těm, kteříž jej posílají,*“ opáčil pan Tooley. „Jak stojí v knize Přísloví.“

V duchu jsem mu tleskal. George se už obracel k odchodu, když jsem si všiml, že jsem dveře skříně nechal dokořán otevřené. Stará farářova komže se válela na podlaze. Rychle jsem nacpal všechno zpátky do skříně, zamkl ji a schoval klíč. George zatím vypálil poslední střelu:

„Varování neplatí jen pro ovečky, pane Tooley, ale i pro pastýře.“

„Neopovažujte se se mnou takhle mluvit!“

Páter zesinal vzteky. George viděl, že řal do živého, a tak si rýpl ještě víc: „Kdepak, to neříkám já, pokorný hříšník. Jsem jen pouhým poslem rady starších, která nařízením z roku 1646...“

Nařízení! George měl plnou hubu přísloví a taky nařízení, jež vypisovala hanebné přestupky odpíračů pravdivé protestantské víry. Pan Tooley udělal krok k Georgeovi. Ruku měl sevřenou v pěst a na čele se mu objevila vystouplá pulzující žíla. George neustoupil. Vztyčil hlavu a zadržel se utrápeně, téměř jako by si říkal o ránu.

Bál jsem se, že ho pan Tooley udeří – a taky jsem se obával, že přesně tohle George z nějakého důvodu chce –, proto jsem vyšel na chodbu.

Na oba muže to mělo naprosto odlišný účinek. Pan farář se na mne zjevně díval stejně jako vždycky.

„Marnotratný syn,“ usmál se rozpačitě a podal mi ruku.

George se uklonil. „Mylorde, blahopřeju vám k vašemu šťastnému osudu. Kochám se nadějí, že vaše lordstvo uznává, že jsem k tomu i já přispěl svou skromnou troškou do mlýna, když jsem litoval každé rány, která padla vedle, ačkoli mne to bolelo víc než vás.“

V tomto duchu pokračoval ještě dlouho, ale snášel jsem jeho pochlebování stejně, jako jsem trpěl jeho bití. Přisahal jsem Bohu, že se nerozlítím. Nikdy se mi už nesmí stát to, co se mi přihodilo se Scogmanem. Budu jednat diplomaticky, bez konfliktů. Řekl jsem jim, že není třeba prohlašovat v kostele Nehemiáše za kacíře.

„Odvolal to?“ zajímal se George.

„Odejde od pana Blacka.“

„On ho propustil?“

Uklonil jsem se skoro tak hluboce jako předtím on. „Věřím, že lidé by měli konat pobožnosti podle svého svědomí, ale zákon je zákon. Nehe-miáše nahradí nový učeň, který bude řádně chodit do kostela.“

Při pohledu na to, jak sepjal ruce a obrátil oči k nebi, jsem se otřásl. „Chvála Bohu!“ zvolal. „Nerad bych opět vystavoval pana Blacka takovému soužení, jako když jsem na vás používal rákosku, ale bylo to pro dobro duší vás obou.“

Podal mi ruku. Byla studená a kluzká jako žabí kůže. Domluvil jsem s panem Tooleym křtiny na příští týden. Když jsem odcházel, pořád jsem cítil ulepený stisk Georgeovy dlaně. Zaříkávác Matthew, který mne vychoval, by řekl, že jsem poznamenaný. Byla to sice hloupá pověra, ale stejně jsem si venku otřel ruku o travu.

Sotva jsem vjel na nádvoří domu U Půlměsíce, nálada se mi zase zvedla. Z jabloně zbyl jen chřadnoucí pahýl, ale za oknem dílny se ozývalo důvěrně známé bušení a vzdychání tiskařského lisu. Služebná Sarah mne přišla uvítat. Sice teď trochu kulhala, ale dobírala si mě stejně jako v dobách, kdy mi natírala podlitiny vepřovým sádlem.

„Copás udělal páno, Tome?“

„Co jsem mu udělal?“ vyděsil jsem se.

„Už několik tejdnu chodil jak boží umučení. Teď odskotačil jak dvouletej harant i s paní, šli koupit novej klobouk na ty křtiny.“

„Jenom jsem s ním probíral jeho problémy,“ hlesl jsem krotce.

„Kéž by sis moh takhle promluvit s tím mým regma. To koleno mi dává setsakramentsky zabrat.“

„Které koleno?“ Natáhl jsem ruku.

„Jedeš! Však já tě znám. V jednu chvíli si myslíš, že dokážeš vykurýrovat celej svět, a za minutu aby někdo kurýroval tebe.“

Objala mě, jako když jsem byl ještě malý, a potom celkem normálním krokem odcházela do domu. Náhle se zastavila. „To mě podrž, Tome! Koleno už mě nebolí!“

Civěl jsem na ni a srdce mi bilo jako splašené. Třeba to nějak souviselo s mými ranními modlitbami.

Sarah se rozesmála. Ale bolestivě křivila obličej, jak se usilovně snažila

nekulhat. Ohnula koleno a smutně si ho mnula. Pak se dobelhala zpátky do domu. „Ach, Tome, milej zlatej Tome. Dyž věříš tomuhlenc, tak ti každej může nabulíkovat, co bude chtít.“

Nehemiáš byl skutečně dobrý jako kterýkoli tovaryš, to jsem viděl. Činnost, jež kdysi představovala i můj každodenní chléb, ho zaměstnávala natolik, že si ani nevšiml, jak ho ode dveří pozorují. Byl vyšší než já, a nebýt pupínků, které mu vyrážely kolem úst a na krku, dalo by se říci, že je to hezký hoch. Vkládat papír do lisu a přitom obsluhovat válec představovalo pro jednoho člověka obtížný úkol, ale on ho zvládal snadno.

Divil jsem se, proč nedá archy ven oschnout. Měl by to udělat. On je však místo toho prokládal savým papírem a potom je pečlivě rovnal do tlumoku. Vykríkl jsem údivem, když jsem zjistil, že to je můj starý dobrý tlumok. Nehemiáš se prudce otočil, upustil vytištěný list papíru a skočil po mně. Myslel jsem si, že jsem silný a pohotový, ale zkroutil mi ruce za záda, až jsem se svíjel bolestí. Ovanul mne pronikavý pach inkoustu smíšeného s jeho potem. Teprve teď mne pustil a rozpačitě se omlouval.

„Já – já jsem vás nepoznal, pane. Myslel jsem, že jste špeh,“ mumlal.

Zasmál jsem se. U Půlměsíce se tiskla ta nejotrovnější vládní nařízení.

„Špeh? Copak musí pan Black něco skrývat?“

Sehnul jsem se a zvedl ze země list papíru, který předtím upustil, ale výškubl mi ho a nacpal ho do tlumoku. Pokrčil jsem rameny. Během mistrovny nepřítomnosti si tiskl něco svého. V mých očích proto nebyl o nic horší. Dělá to tak většina učňů. Když jsem se ještě domníval, že by ze mne měl být veliký básník, tajně jsem na témže stroji tiskl milostné básničky pro Annu. Se zalíbením jsem pohlédl na ošoupaný tlumok. Myslel jsem, že ho už dávno vyhodili.

„Nechcete ho, pane?“

Zavrtěl jsem hlavou. Horlivě mi za to děkoval a já jsem s ním soucítit, protože jsem si vzpomněl, jak jsem kdysi na svých bláznivých potulkách v tom skrovném vaku nosil všechno, co jsem na celém širém světě měl.

„Nehemiáši, jak by se ti líbilo být tovaryšem?“

„Moc, pane. To je už dlouho můj sen.“

„No, tak jím tedy budeš. Za pár dní.“

Usmál jsem se nad jeho nelíčeným údivem.

„Ale ještě mi nevypršela učňovská smlouva, zbejvá mi...“

„Devět měsíců.“

„A dvacet dnů,“ doplnil mne a zahleděl se na spodní část lisu, na niž si vyryl dny posledního roku, které mu zbývaly do propuštění, a jeden po druhém si je postupně odškrtával.

Řekl jsem mu, že líp už vyučený být nemůže a ty papíry jsou jen pouhou formalitou. Já to zařídím. Až bude tovaryš, otázka náboženské víry se stane jen věcí jeho vlastního svědomí. Začal jsem mu vysvětlovat praktické podrobnosti, ale přerušil mne. Někdejší koktání se mu v učení podařilo odbourat, ale nyní se mu zase vrátilo.

„P-pan m-mistr s tím sou-souhlasí?“

„Ano.“

„Je to...“ Zrudl ve tváři, takže vynikla světlá modř jeho očí. „Ne-
nečestný.“

Odpověděl jsem mu, že ta pravidla jsou nečestná vůči učňům – jsou to středověká pravidla, která navrhli mistři cechů, aby měli co nejděle zdarma pracovní sílu.

„A co George?“

„S tím nebude problém. Oznámil jsem mu, že odcházíš.“

„Před-před tím, n-než jste to řekl mně?“

Začal jsem se cítit nesvůj, hlavně proto, že jsem mu v duchu dával za pravdu. Choval jsem se povýšeně. „Omlouvám se, ale naskytla se mi příležitost. A měl jsem obavu, že pan Black bude vykázán z církve.“

„To by bylo jenom dobře,“ vyhrkl vášnivě.

„Dobře?“ podivil jsem se.

„Mohl by se přidat k baptistům a přijít do nebe.“

Tahle představa byla absurdní. Horečně ji však rozvíjel do dalších podrobností, dokud jsem ho nezarazil. „Nehemiáši, pan Black je starý a do kostela svatého Marka chodí celý život. Je mi líto, ale musíš odejít. Nebo chodit do kostela svého mistra.“

„Po-poslouchat George? J-jako jste ho po-poslouchal vy?“

Znal tu příhodu, jak jsem George udeřil a málem bych ho byl zabil, kdyby se do toho nevložil pan Black. Potom jsem utekl. Vzdychl jsem.

Pomoci mu není snadné, jak jsem si lehkovážně namlouval, zvláště když se vytasil s tím, že jsem se v minulosti choval stejně, ba ještě hůř než on. Vyšel jsem ven odvázat koně. Běžel za mnou a volal, že d-doufá, že nevypadá jako ne-nevděčník. V jeho koktání jsem rozpoznal náznak ironie. Prý však a-ani s tovaryšským listem ne-nemá kam jít.

Nasedl jsem na koně. „O to se postarám.“ Pověděl jsem mu o tiskaři, jenž mu na moje doporučení bude platit osmadvacet liber ročně.

Vzhlédl ke mně s otevřenou pusou. „I s u-ubytováním?“

Teď jsem v jeho koktání ironii neslyšel. Peníze. Vždyť jde jenom o peníze. Byl jsem hlupák, že jsem se o nich nezmínil hned.

„Osmadvacet liber!“ mumlal si pro sebe. „S ubytováním!“ Chytil sedlo mého koně. „Je to tiskař lo-lorda Stonehouse. Budu na lordu Stonehousevi zá-závislej.“

„Každý z nás je na někom závislý, Nehemiáš.“

„Ne!“ vykřikl tak prudce, že se kůň vzepjal na zadní. „My ne! My jsme závislí jen sami na sobě!“ Opět se na mne pronikavě zadíval, a pak prudce sklonil hlavu. „O-omlouvám se. Víím, že jsem se cho-choval jako hulvát, ale od té doby, co to-tohle začalo, tak nespím. By-byl jsem hlupák, když jsem si my-myslel, že by z pana Blacka mohl bejt baptista.“ Rozpačitě se na mě usmál a já jsem k němu ihned pocítil sympatie, protože se mi vybavila všechna příkoří, jež jsem v jeho věku zakoušel. „Musím se poradit s bratrama. A modlit se.“

„A vyspat se,“ usmál jsem se a řekl jsem mu, ať zítra ráno poví panu Blackovi, jak se rozhodl.

Kdo by si pomyslel, že mír je taková dřina? Čelit kavalerii na otevřeném poli bylo snazší než pokusit se smířit protichůdná smýšlení. Ale na cestě kolem Smithfieldu, po níž jsem běhal jako tiskařský poslíček, jsem pocítil příval optimismu. Tu záležitost s Challonerem jsem sice zpackal, ale už jsem moudřejší.

Příštího rána přinesli dopis od pana Blacka. Nehemiáš zmizel. Svědomitě zničil poslední tiskařskou formu, rozmetal sazbu a vyčistil lis. V noci probudil Sarah, omluvil se, že si vezme kus chleba, a slíbil, že ho zaplatí. Vložil si chléb do starého tlumoku spolu s biblí a pamfletem,

jehož název znala, protože jí ho donekonečna předčítal. Jmenoval se *Žalostné otroctví Anglie*. Nebyla na něm žádná tiskařská značka. Vznikl ve skupině lidí, která si říkala *levelleri* – rovnostáři. Ti prohlašovali, že svrchovaná moc patří Dolní sněmovně, a král ani Sněmovna lordů nemohou její rozhodnutí vetovat. V Nehemiášově komůrce se našel také výtisk petice adresované parlamentu, která kolovala mezi vojáky. Požadovali pouze, aby dostali zapláceno, aby jim byla zaručena beztrestnost za činy spáchané během války a aby nebyli nuceni sloužit v Irsku.

Nehemiáš odešel za rozbřesku. Porušil učňovskou smlouvu tak jako před lety já.

Hryzlo mě z toho svědomí. To, co Nehemiáš udělal, byla naprostá hloupost. Mohl se stát tovaryšem, vydělávat víc než většina chlapců v jeho věku, svobodně vyznávat svou víru – co víc si mohl přát? A proč mne to tolik trýznilo?

„Byl bych závislej na lordu Stonehousevi.“

V tom tkvěla ta potíže, samozřejmě. Připomněl mi, že i já jsem závislý na lordu Stonehousevi. Nehemiáš byl jako drobný kamínek v krajíci chleba, do něhož kousnete a rozbolí vás zub. Ať jsem si sebevíc říkal, že je to nesmysl – je teď sice volný jako osvobozený otrok, ale sám uvidí, že je to marné –, bolest přetrvávala.

Anna jako vždycky poznala, že se mi něco honí hlavou, ale nechtěl jsem s ní o tom mluvit. Vysmála by se mi. Stejně se mi smávala dříve, když jsem byl jako Nehemiáš. Tak jsem to pošeptal Lízince a ta všechno uvedla na pravou míru. Jsem závislý na lordu Stonehousevi, protože jsem závislý na maličké Liz, na celé své rodině, na míru.

„To je ono, vid’?“ šeptal jsem.

Zavrnila, natáhla ručičku a ohmatávala mi tvář. Radostně jsem se zasmál, zvedl jsem ji, políbil a houpal, dokud neusnula. Pak jsem se plížil pryč, ale s údivem jsem se zarazil. Uvědomil jsem si, že mě Anna pozoruje.

„Mě už takhle poslední dobou nelíbáš.“

Uklonil jsem se: „Váš doktor mne varoval před vášní, madam.“

Nelhal jsem. Porod Lízinky byl těžký. Anna ztratila hodně krve, a další jí ještě pustil žilou doktor Latchford, lékař lorda Stonehouse. Tohle byla jedna z věcí, které jsem na tom, že jsem Stonehouse, nesnášel. Nepřipadal jsem si jako milenec, ale jako hřebec, který smí nakrývat klisnu, jen když je v říji.

„Doktor Latchford,“ napodobil jsem lékařovo suché, důvěrné zakaš-lání, „říká, že je brzy na to, abychom měli další děcko.“

„Doktor Latchford je nějak moc chytrý!“ Všimla si mého lehce posměšného tónu a přisunula se ke mně blíž. „Jsi zpátky,“ zašeptala.

Snad to měl na svědomí Nehemiáš, ten bolavý zub, který mi vložil do úst slova: „Tom Neave osobně je tu zas.“

„Ach, Tom Neave! Tom Neave! Nesnáším Toma Neava! Je to neo-malený křupan a má velké nohy.“

Dusil jsem se smíchem. Přesně takhle jsme se škádlili jako děti, když jsem k nim přišel bez bot a ona se mi posmívala, že mám nohy jako opi-čák. „Ale jakpak by to tak mohlo být? Ať jsem Tom Neave nebo Tho-mas Stonehouse, moje nohy mají pořád stejnou velikost, madam!“

„Nemají! Podívej se na sebe!“

V jistém smyslu měla pravdu. Do tohoto okamžiku jsem si to příliš neuvědomoval, ale od té doby, co jsem viděl Nehemiáše, jsem zase začal nosit svoje staré vojenské holínky, popraskané a nad prsty vyboulené, ale mnohem pohodlnější než elegantní střevíce s přezkou. Povaloval jsem se v kazajce s utrhanými knoflíky a k výměně prádla jsem se stavěl s lho-stejnou netečností.

Miloval jsem ji v tomhle rozpoložení, kdy se nelíčený hněv mísil s naší hrou – škádlil jsem ji o to víc a pokoušel jsem se ukrást jí hubičku.

„Jděte pryč! Smrdíte, pane!“

Přitáhl jsem ji k sobě a políbil ji. Odstrčila mě. Narazil jsem do postýlky a málem jsem ji převrhl. Teď byla rozzlobená doopravdy a zamířila ke dveřím. Vydal jsem se kajícíně za ní, abych si ji usmířil, ale miminko začalo vyděšeně plakat, tak jsem se vrátil a konejšil ho.

Střetnutí s Annou mne rozohnilo. Od té doby, co jsem se vrátil, jsme spolu nespali. Rozhodl jsem se do její ložnice nechodit. Doktoru Latchfordovi jsem se sice posmíval, ale všiml jsem si, že Annina pleť je i venku na zahradě stále bledá. Také třpyt z jejích modrých očí částečně vymizel. Dříve ji těšilo být ustavičně v jednom kole s Lukem, nyní ho však stále častěji nechávala s Jane a s Adamsem.

Už jsem spal, když přišla do mého pokoje a vlezla si ke mně do postele.

„Jseš si jistá?“ zamumlal jsem.

„Pssst!“

„Doktor Latchford...“

„Chceš mě? Nebo chceš doktora Latchforda?“ Naklonila se ke mně a políbila mě na ústa.

V jejím polibku byla dravost a hlad, jež smetly argumenty upjatého starého doktora i veškeré naše spory a obavy. Všechno zmizelo v nádherném znovuobjevování dotyků kůže, jež nám rozjítřilo všechny smysly a Anně záhy vrátilo barvu do tváří a jiskru do oka. Smáli jsme se nesmyslnosti našich svárů a vychutnávali si čistou radost z toho, že jsme spolu.

Leželi jsme vedle sebe. Chtěl jsem se přesunout na ni.

„Ne!“ vykřikla.

„Ne?“

Vykroutila se a vylezla na mě. Připadalo mi to nezvyklé, nepřírozené. Chlapi v náladě občas vyprávěli o tom, že děvky na sebe berou mužskou roli. Plísnil jsem je za to, a nejen kvůli děvkám. Ptal jsem se jich, jestli snad chtějí nosit sukně jako zesměšňování paroháči ze skimmingtonského průvodu? Než jsem se však zmohl na slovo, podařilo se jí, ač trochu neobratně, dosáhnout svého a nasednout. Rozpoutala se smršť a já jsem se nedokázal zastavit, dokud bolestně nevzkřikla a nestáhla se. Ovládl jsem se, ale zaryla mi nehty do zad a prudce mne přitáhla zpátky do sebe. V návalu bolesti a slasti jsme společně dospěli k vrcholu. Ihned se skulila dolů zády ke mně, prudce oddychujíc.

„Je ti dobře?“

Přikývla a schoulila se ke spánku.

„Co to mělo znamenat?“

„Vám se to nelíbilo, pane?“ zamumlala. „Tomu se říká svět vzhůru nohama.“

Tímhle otřepaným slovním spojením se označoval poválečný zmatek, znázorněný v jednom pamfletu v podobě muže, který má podkolenice na hlavě a holínky na ruku. Zdá se, že tohle rčení teď proniklo i do ložnice.

„Svět... svět...? Kdo ti to u všech všudy řekl?“

„Lucy.“

Pobouřilo mě to. „Ty mluvíš o *našem* milování s *tou* ženskou?“

Lucy Hayová, hraběnka z Carlisle, byla milenkou Johna Pyma, čelného

představitele opozice vůči králi. Ten však zemřel, a od té doby se objevovaly nejrůznější spekulace o tom, kdo s ní sdílí lože teď.

Anna se posadila. Byla dočista vzhůru a zpola odhalená. Břicho měla ochablé a prsa plná, zato krk tenčí a tváře propadlé. „Mluvily jsme o tom, jak si má žena udržet muže, když zrovna porodila. A o tom, jak to dělat, když – prostě když milování jde ztuha... To je všecko.“

„Všecko!“

Zabořila mi obličej do krku a já jsem ji přitiskl k sobě. Cítil jsem, jak jí bije srdce. „Měli bychom počkat,“ pronesl jsem váhavě. „Víš, co říkal doktor...“

Odtáhla se ode mne. „Počkat? Chci mít v břiše další dítě dřív, než zase odjedeš!“

Mluvila tak hlasitě a horlivě, že jsem jí přiložil dlaň na ústa. Na okamžik zavládlo ticho, ale pak se ozval Lízincin pláč, přerušovaný zajíkávým kašlem.

„Já už nikam neodjedu.“

„Odjedeš. Já to *vím*.“

Liz pronikavě zakvílela. „Má hlad. Nepůjdeš k ní?“

„Kojení zabraňuje početí. Dostala mlíko od kojné. Copak ty *nechceš* další děcko?“

„Chci, ale až budeš zdravá.“

„Já *jsem* zdravá.“

Přiložil jsem jí znovu dlaň na ústa, protože za dveřmi se ozvaly klopýtavé kroky. Slyšel jsem Janin konejšivý, ospalý hlas, pak cinknutí lžičky o nádobku se sirupem, a potom kašel konečně ustal. Anna lehce přejížděla prstem po lince mého nosu a mých rtů. „Promiňte, pane,“ zašepkala. „Jestli se vám to nelíbilo, víckrát už to neudělám.“

Polkl jsem. Pořád se mi hlavou honil obraz Anny, jak na mně sedí, a znovu se mne zmocnilo vzrušení. Zasmála se mému výrazu. „Jsi jako chlapeček, kterému řekli, že nedostane moučnick!“ Sunul jsem se k ní, ale zarazila mne zvednutým ukazováčkem. „Počkat, počkat! Slib mi, že jsi Thomas Stonehouse, a ne ten hloupý Tom Neave.“

Nasadil jsem co nejhlubší tón gentlemana. Líbilo se mi být gentleman, když to byla jenom hra. „Jsem Thomas Stonehouse...“

„Myslím to vážně!“ Sevřela ruce v pěst. „Proč mluvíš takovým pitomým hlasem? Proč se hádáš s lordem Stonehousem? Umíš s ním vycházet tak dobře, když chceš!“

„Když dělám, co on chce.“

„Prosím tě, Tome!“

„Tak dobře.“

„Slibuješ? Slib mi, že se s ním nebudeš hádat, až se vrátí z Newcastlu.“

„Slibuju.“

„Dotkni se postele.“

Když jsme byli děti, slavnostně jsme přísahali tak, že jsme se dotkli jabloně. Teď jsme se dotýkali naší manželské postele. Být velkou dámou pro ni znamenalo stejnou hru jako pro mne být gentlemanem. Ona však tu hru brala smrtelně vážně. Pohlédl jsem na její ruce s vystouplými klouby, upřímnou, odhodlanou tvář, ve své pobledlé, zesláblé křehkosti ještě půvabnější než dřív. Pocítil jsem k ní hluboký, rostoucí příval lásky. Být gentlemanem bylo v tu chvíli to nejdůležitější. Už žádné hádky. Žádné spaní v oddělených ložnicích. Dotkl jsem se čela postele.

„Slibuju.“

Když druhý den ráno přinesli dopis, připadalo mi to jako příliš velká shoda okolností. Nevěřil jsem tomu, že předtím, než přišla za mnou do pokoje, nevěděla, že lord Stonehouse už je na cestě domů. Ale vypadala hrozně překvapeně, tak jsem usoudil, že se přece nedokáže takhle přetvářovat; a řekla to tak roztomile a plna rozčilení, a nadělala spoustu povyku kolem mého prádla a knoflíku na mém modrém sametovém kabátci – zkrátka, všechno bylo zase, jako bychom se právě vzali, takže mne to naprosto odzbrojilo a dokázal jsem přečíst dopis ne-li v klidu, tedy alespoň s větší rozvahou než jindy. Lord Stonehouse, šetrě slovy stejně jako penězi, se dával poroučet – a byl by mi vděčný, kdybych se přesně v poledne dostavil do Queen Street.

Pouze v domě na Queen Street, odkud lord Stonehouse řídil Výbor pro rekvizice a zpravodajskou činnost, běželo všechno jako obvykle. Název instituce byl eufemismem pro rabování, ale protože drancovat už nebylo co, jejím hlavním zaměstnáním se teď stala špionáž. Lord Stonehouse vypadal víceméně pořád stejně, i když na psacím stole kromě vína, jež obvykle pil při podpisování dokumentů, přibyla spousta lahvíček s různými léčivými. Oheň jasně plál – v Queen Street nikdy netrpěli nedostatkem uhlí.

Nevyzval mne, abych se posadil, ale mávnutím ruky mne odkázal na stejné místo na koberci, kde jsem stával jako učeň z nemanželského lože, dávno předtím, než mne prohlásil za svého dědice. Nemarnil čas žádným úvodem. Byl jsem poslán do jisté části Essexu, aby se zlepšily vzájemné vztahy. A teď jsou od konce války zdaleka nejhorší. Z Challonera jsem si udělal velice nebezpečného nepřítele. Proč jsem ho nenechal toho ničemu pověsit?

V duchu jsem se otřásl – znovu jsem viděl to živé, zkrvavené maso. Ale neřekl jsem nic, odhodlán dodržet slib, který jsem dal Anně. Byla to cena, již jsem platil za dům, který milovala, za děti, za své parádní střevíce s přezkou, za hebkost svého nádherného krajkového límce, i za vyhlídku na další noci ve světě vzhůru nohama. Z mého snění mne probral až úder lordovy pěsti do stolu.

„Ztratil jsi řeč? To je mi novinka. No, aspoň něco! A ztratil jsi pro nás i tu zmíněnou část Essexu.“ Udeřil pěstí do hromady papírů. „Samé petice od lidí. Chtějí rozpustit armádu. Jediný Cromwellův prostor k vyjednávání. Holles to udělá. Jeho presbyteriáni ovládají parlament. Nebo se z tebe stal takový hlupák, že si to neuvědomuješ?“

Svěsil jsem hlavu a zamumlal, že si to uvědomuju. Denzil Holles, vůdce presbyteriánů v parlamentu, nenávidí Cromwella. Už během války žádal o mír a nedočkavě si přál usmířit se s králem téměř za každou cenu.

„A nejenom že jsi nepředal zloděje spravedlnosti, ten bídák navíc dezertoval!“

Házel žádosti z Essexu jednu po druhé na tác. Já jsem se mezitím probral ze strnulosti.

„Scogman?“

„Cože?“

„On je naživu?“

„Samozřejmě že je ten ničema naživu. Naneštěstí až moc. Proč si myslíš, že jsem dal pro tebe poslat?“

Lord Stonehouse vytáhl z haldy petic pamflet a mrsknul jím po mně. V názvu měl slovní hříčku, kterou jsem nemohl než obdivovat: *Zloději nového typu nechali uprchnout lupiče*. Autor pamfletu měl vydařený den. V jeho šokujícím podání se ze Scogmana stal nejhledanější zločinec Essexu a ze stříbrné lžice podnos nevyčísitelné ceny. Dřevořez pachatele zobrazoval s jedním zubem a čertím ocasem.

Scogman žije! Pocítil jsem radost, jakou mi nedokázal přinést žádný krajkový límeč. Nejhledanější zločinec Essexu! Při pomýšlení na to, jak se asi tváří brunátný Challoner, jsem se neubráníl úsměvu.

„Tak tobě to připadá k smíchu, co?“

Rychle jsem nasadil vážnou tvář. „Ne, ne, to vůbec ne, mylord. Jen mám obavy, že ta zpráva není dost přesná.“

„Když jsi ty psal pamflety, byla snad jejich úroveň vyšší?“

Někdy jsem se v něm nevyznal. Zněl v jeho hlase nádech posměchu, známka toho, že největší bouře se už přehnala? „Šlo o lžici, mylord, ne o podnos. Ani nebyla stříbrná.“

„Třicet stříbrných,“ zamumlal a zahleděl se do prostoru.

„Jak prosím, mylord?“

Vrhl na mě zlověstný pohled a upřel oči do ohně. Rozhostilo se ticho, narušované jen praskáním uhlíků a bubnováním lordových prstů o koženou desku stolu. Zničehonic přestal.

„Jen pro tvoje uši – máme krále.“

„Blahopřeju, mylorde,“ vyhrkl jsem bez rozmyslu.

Mávl rukou a zamračil se. „No, ale to ještě není všechno. Bohužel. Dostanu se k tomu.“ Nedokázal však ovládnout své veselí a jeho tvář se znovu rozjasnila.

„Víš, jak jsme Jeho Veličenstvo dostali? Koupili jsme ho! Nebylo nic snazšího! Chtěl uzavřít dohodu se Skoty, ale to by musel přijmout jejich náboženství. Karel miluje vřelost svého anglikánského rituálu a k smrti se děsí jejich vlhkých kostelů – a zasmušilé skotské puntičkářství ho otravuje do morku kostí.“

Zvedl svou sklenku a pak udělal něco neslýchaného – nalil víno i mně. Úplně ožil, vyskočil, skoro jako by omládl.

„Warwick seděl tamhle. Zazobanec Bedford tamhle – co tady stojíš jako hňup, chlapče? Posad' se! No samozřejmě že jsme zaplatili za to, že skotská armáda odejde. Na první pohled to tak vypadá. Za poskytnuté služby – že nám přišli na pomoc. Krále si přece koupit nemůžeme, no ne?“

Zatvářil se naoko ohromeně, pak propukl v smích. „Ti chamtiví Skotové chtěli skoro půldruhého milionu liber! Za krále. Vyběhli jsme s nimi. Srazili jsme to na čtyři sta tisíc. Čtyři sta tisíc.“ Lord Stonehouse se tou cifrou kochal, jako si vychutnával chuť vína na jazyku. „Ve dvou splátkách.“

Nikdy jsem ho neviděl takhle plného života. Dopil sklenku a postavil se k ohni. „Když Skotové odcházeli z Newcastlu, štěkny z trhu po nich házely shnilé herynky, nadávaly jim do jidášů a koupily od nich celou loď uhlí. Nejvýhřevnějšího uhlí, jaké jsem kdy měl.“

Kopl do ohně, nevšímaje si doutnajících uhlíků, jež mu lehce ožehly holínky. Plameny ozářily jeho tvář a podtrhly ostrou siluetu orlího nosu, jenž se zrcadlil v rodinném erbě se sokolem. Stíny mu na okamžik vymazaly z obličeje léta. Stál tam hrdě, pln sebedůvěry, jako býval kdysi, když vystavěl své velkolepé sídlo, Highpoint. Jakmile se však oheň rozhořel víc, do tváře se mu vrátily vrásky a záda se opět nahrbila.

„Teď jsme ho ztratili.“

„Krále? Král uprchl?“

„Ne, ne, to ne. Ale je to skoro stejně zlé. Má ho Holles a jeho presby-

teriáni. Je v domácím vězení kdesi uprostřed Anglie. Presbyteriánské regimenty ho střeží v Holdenby House v Northamptonshiru.“

„Nemusí parlament s králem podepsat nějakou dohodu?“

Mrazivě na mě pohlédl. „Kdo ovládá parlament?“

Polkl jsem víno. „Musíme v rozpravě zvítězit. Za to jsme přece bojovali. Za parlament.“

„Za většinový názor?“

„Ano.“

„To jsou všechno hezké věci.“ Vrátil se k psacímu stolu. „Pokud jsou na tvé straně.“ Otevřel zásuvku, zamčenou na dva západky, tu, které jsem přezdíval šuple podfuků. „Důležitá není rozprava, ale to, co lze vypátrat předtím. Musím přijít na to, co má Holles za lubem. Doufal jsem, že získám jednoho vysoce postaveného informátora z jeho okruhu. Bohužel jsem o něj přišel. Myslím, že ty jsi ten pravý, kdo ho dokáže přivést zpět.“

Tohle bylo daleko lepší, než jsem se obával. Nicméně když vytahoval svazek papírů, sledoval jsem ho ostražitým pohledem. Co mělo znamenat to *přivést ho zpět*? Být zatažen do pochybné sítě špěhů a informátorů lorda Stonehouse bylo to poslední, co bych si přál. Chtěl jsem Hollese porazit, snad ho dokonce i přesvědčit, ale argumenty, ne špinavými podvody.

„Mylorde, udělám, co bude v mých silách, abych pomohl, ale...“ Snažil jsem se přijít na to, jak to vyjádřit diplomaticky.

„Ale co?“

„Po bitvě u Naseby jsem hovořil s roajalistou Jacobem Astleym,“ vysvětloval jsem.

„S lordem Astleym? To se podívejme.“

„Astley prohlásil: Udělali jste svou práci a můžete si jít hrát, pokud se nebudete mezi sebou hádat.“

Opřel se v křesle a mnul si bradu. „Dobrý aforismus. Musím si ho zapamatovat. Myslíš, jako že bychom se neměli hádat, ale dohodnout se?“

Rozzářil jsem se. Po víně se všechno zbarvilo do růžova. Oheň se odrážel v lakovaném dubovém nábytku, který voněl leštěnkou, i v očích sokola na lordově pečetním prstenu. Tohle byl ten pravý okamžik. Už už jsem mu chtěl navrhnout, ať mne doporučí do parlamentu, abych

mohl proti Hollesovi bojovat přímo ve sněmovně, když zaútočil jako ten dravec na prstenu. Hlas měl plný sžíravého opovržení.

„Snáže bych se dohodl s jedovatým hadem než s Hollesem. Copak to nechápeš? On má krále! Angličtí presbyteriáni nejsou jako nudní Skotové! Drží ho na krásném sídle, Karel tam praktikuje své náboženství a má tam své dvořany. Holles protlačí všechny ústupky, které si král přeje, jen aby ho dostal zpátky na trůn. Za rok za dva bude mít Karel svoji armádu, rozpustí parlament...“

„Cromwell na takové ústupky nikdy nepřistoupí!“

„Cromwell to vzdal.“

Tohle už bylo příliš. Lord Stonehouse si celou válku seděl doma a hrál si zadek u ohně. Neměl ponětí o tom, co si Cromwell a jeho armáda vytrpěli. „Cromwell je nemocný, mylorde,“ namítl jsem chladně.

„Nemocný? Co mám říkat já? Měl by mít moje roky. Můj měchýř. Moje kameny. Nemocný? Vděčný parlament mu propůjčil 2500 liber ročně. Z majetku, který jsem *já* zkonfiskoval markýzovi z Winchesteru. Cromwell a nemocný? Došly mu peníze, to je jediný Cromwellův problém. A my jsme zatím v nebezpečí, že přijdeme o všechno, zač jsme bojovali.“

„Holles nemá vojáky, aby zosnoval převrat.“

„Má Poyntzovu severní armádu.“

Přinejmenším v tomhle měl pravdu. Vojáci generálmajora Poyntze se rekrutovali z přísných presbyteriánů. „Armádě nového typu se nemůžou rovnat.“

„Zatím.“ Ukázal na hromadu petic na stole. „Holles usiluje o rozpuštění poloviny armády nového typu a zbytek chce poslat do Irska.“

„Do Irska nikdo nechce. Cromwell mu nikdy nedovolí rozpustit...“

„Cromwell, Cromwell.“ Zdalo se, že mu to jméno uvízlo v hrdle. Rozkašlal se. „Cromwell počítá svoji penzi a čeká, až mu Bůh řekne, co má dělat. Dokud Bůh nepromluví, nebo mu někdo nezapálí pod zadkem koudel v podobě důvěryhodného důkazu o tom, co má v plánu Holles, nehne se. Málem jsem ten důkaz už od svého informátora získal, ale...“

Přemohl ho prudký záchvat kašle. Podal jsem mu číši vína.

„Vino ne... v sekretáři... To ne! Likér...“

Otevřel jsem sekretář. V něm byla miniatura mimořádně krásné ženy s nazelenalýma očima. U ní ležel částečně složený dopis, z nějž jsem zahlédl jen úvodní řádku: *Toto je skutečná podobenka...*

„Rychle!“

Vytáhl jsem lahev a nalil mu zelenkavou tekutinu, která příjemně voněla po skořici. Polkl kapku, vyprskl ji, utřel si obličej a dal si několik dalších doušků, dokud se kašel postupně neutišil. Chtěl jsem lahev vrátit, ale zarazil mne a udělal to sám. Posunul jsem miniaturu tak, že stála v sekretáři na okraji police. Když lord odstoupil, už tam nebyla. Stačil jen kradmý nenápadný pohyb. Na okamžik se vyhnul mému pohledu. Chvilinku vypadal skoro lidsky. Snad se nezamíloval, pomyslel jsem si. V jeho věku! To pomyšlení mi vyvolalo úsměv na tváři. Ten mi však vzápětí ztuhl na rtech. Obrátil se ke mně:

„Nevím, čemu se usmíváš. Nemáš ponětí, co jsi způsobil! Ten informátor, který mi měl říct, co Holles chystá, je totiž sir Lewis Challoner!“

Svět vzhůru nohama panoval i v téhle místnosti, kde nic nebylo takové, jak se zdálo být.

„Poslal jste mě tam, abych udržel armádu pod kontrolou,“ zaprotěstoval jsem. „Jak jsem mohl vědět, co jiného se tam děje?“

„Přesně tak, přesně tak,“ připouštěl. „Měl jsem ti to říct. Ale nemohl jsem si dovolit ti důvěřovat. Tobě a tvým zpropadeným zábranám. Tvým radikálním názorům. Mohl jsi to někomu vyzvonit! Myslel jsem si, že tvoje touha stát se poslancem tě bude držet v šachu. Ale teď – teď si nemohu dovolit ti *nedůvěřovat*.“

Začal znovu kašlat a opět se napil medicíny. Potom mi svěřil, že než došlo k té nepříjemnosti se Scogmanem, měl Challoner v úmyslu se s ním sejít.

„Challoner zná Hollesovy plány. Měl by je znát. Je jejich součástí. Proč myslíš, že je v Essexu tolik neshod mezi lidem a armádou? Rozdmychává je Challoner.“

„Proč by vám prozrazoval Hollesovy plány? Vždyť nenávidí Cromwella.“

„O to víc miluje pozemky.“

Najednou mi všechno zapadlo do sebe. Vzpomněl jsem si na Chalonerův nenadálý nával přátelství, jak na mne mrkal, plácal mě po zádech a básnil o kráse krajiny.

„Myslíte tu usedlost.“

„Kdepak, mnohem víc. Půdu, kterou uchvátil parlament. Vyjednával jsem pro něj výhodné podmínky prodeje, pokud přejde na naši stranu.“

Cukl jsem sebou. „A já jsem jeho přátelský postoj přičítal svým diplomatickým schopnostem.“

„Diplomatickým schopnostem?“ Rozesmál se. Plácl dlaní na štos papírů, které vytáhl ze zásuvky. „Tohle je ta pravá diplomacie, Tome. Zapomeň na to, že budeš poslancem. Je to nesmysl. Poslanci jsou rétorická bublina. Já chci, abys něco doopravdy *udělal*. Musíš se omluvit.“

Zdálo se mi, že špatně slyším. „Omluvit se?“

„Siru Lewisovi. Kvůli tobě se stal terčem posměchu.“

„Chcete po mně, abych tomu chlapovi podlézal?“

„Pro něj je to otázka cti.“

„Pro mě je to taky otázka cti! Nebo si myslíte, že já nemám žádnou čest, kvůli tomu, odkud pocházím?“

Sejpal ruce, položil si na ně bradu a dlouze se na mě zadíval. Potom otevřel spis. Neměl jsem potuchy o tom, jestli ho získal za peníze, nebo vydíráním. Předčítal mi nějaká hlášení a mne se začínalo zmocňovat plíživé znepokojení. Ukázal mi další zprávy, s utajenými jmény. Měl tam umaštěné cáry papírů se zápisky o tajných setkáních Hollese s ředitelem Toweru, podrobnosti o zbrojnici a počtech vojáků, kteří ji hlídají, jež, jak tvrdil lord Stonehouse, sebrali Hollesovu špehovi. Do jaké míry to byla pravda a do jaké smyšlenka, a nakolik ji zkreslily jeho vlastní obavy, to jsem nevěděl. Hlas už měl dlouhým mluvením značně ochraptělý. Avšak to, co řekl potom, tlumeným, unaveným, leč věcným tónem, mi doopravdy nahnalo hrůzu.

„Pokud dojde k převratu, Cromwell bude odstraněn. Mne vsadí do Toweru. Tebe taky. V pravou chvíli budou patrně vzneseny demonstrativní obžaloby. Budeme rádi, když unikneme popravě. Co se stane s tvým synkem Lukem, to nevím.“

Jeho hlas zeslábl. Vypadal stejně vyčerpaný, jako se před chvílí zdál být

plný života. Oči měl zpola přivřené. Nastalo takové ticho, že jsem v dálce slyšel křik pouličního prodavače i praskání uhlíků v krbu. Odklidil papíry, zachřestil klíč, jak zamkl zásuvku na dva západy – slabá ozvěna pochmurné litanie zvuků v chodbách Toweru, kde jsem jednou navštívil pamfletáře, kterého uvěznil za buřičství. Pokud na tom všem bylo jen zrnko pravdy, co záleží na mé cti? Potom však řinčení klíčů, jež nosil vždycky při sobě, přivolalo zpátky Scogmana v řetězech, vlečeného Stalkerovým koněm. Klopýtajícího, padajícího, smýkaného z cesty do příkopu a zase zpět.

„Já se tomu chlapovi neomluvím.“

„Uděláš, co ti říkám!“

Neodpověděl jsem.

„Vypadni.“

Znovu se rozkašlal, převrhl sklenici s likérem. Chtěl jsem mu pomoci, ale on se tak rozčílil, až byl v obličejí celý rudý. Obával jsem se, že bych napáchal víc škody než užitku, a raději jsem šel pro pana Colea.

Anna reagovala skoro stejně bouřlivě jako lord Stonehouse – slíbil jsem, že s ním budu vycházet v dobrém, a co když má lord Stonehouse pravdu, co se s námi stane? Abych ji odvedl od myšlenek na převrat, pověděl jsem jí o miniatuře, kterou ukryval, to však jen přililo oleje do ohně. Kdo je ta žena? *Toto je skutečná podoběnka*. Cožpak to není jazyk, jakého se používá, když se domlouvá schůzka za účelem uzavření sňatku? Co by s námi bylo, kdyby...

Tu noc jsem nemohl spát. Lord Stonehouse je starý, popudlivý, podezíravý až hrůza, ale co když s tím převratem *má* pravdu?

S nadcházejícím ránem obavy postupně slábly. Vymizely úplně, když jsem se týden nato dozvěděl, že Cromwell je zdravý a vrátil se do sněmovny. Napsal jsem mu v naději, že by mi mohl nabídnout nějaké místo. V rámci přípravy na pohovor jsem navštívil krejčího, pana Pepyse.

Dozvědět se od krejčího, že nemáte žádné peníze, je dosti pokořující. Se svou apanáží od lorda Stonehouse jsem zacházel obezřetně. Dovtípil jsem se, že ji přestal vyplácet. Cítil jsem, jak rudnu. Pan Pepys mi to řekl velmi citlivě. V Queen Street prý jistě došlo k nějakému omylu. Moc rád mi ušije nový oblek, jaký si přeju, ale vím přece, že musí živit velikou rodinu, a navíc má značné výdaje se studiem syna Samuela ve škole svatého Pavla. Na dluh šít nemůže.

Ještě horší bylo říct to Anně.

„A z čeho tedy budeme žít?“ zeptala se.

„Z mého vojenského platu.“

„A kdy ho dostaneme?“

To jsem nevěděl. Vyjednávání v parlamentu se protahovalo. Četl jsem, že Cromwell, který stále neměl čas mne přijmout, prohlásil, že armáda

nového typu složí zbraně, pokud jí to parlament nakáže. To na politickou krizi nevypadalo.

Nejvíc mne rozladilo, že lord Stonehouse povolal zpět do Queen Street našeho podkoního Adamse. Luke v něm ztratil starého přítele a chodil jako tělo bez duše. Měl však ve zvyku si vymýšlet a oplýval bujnou fantazií. Občas mluvil s Adamsem, jako by tu pořád byl. Jednoho dne vyprávěl, že se mu líbí nový podkoní, jakýsi pěkný voják. Prý ho nechal jezdit na koni a pochválil ho, že je dobrý jezdec. Pověděl mi to poté, co jsem zjistil, že si vzal sám koně ze stáje, což měl přísně zakázáno. Vynadal jsem mu, že si nesmí vymýšlet, aby maskoval pravdu, ale on mne rozčilil ještě víc tím, že se odmítl přiznat a křičel: „Je to pravda. Je to pravda. V konírně byl nějaký chlap!“

Přestože byl květen, v noci ještě mrzlo a severní vítr přinášel prudké přeháňky. Jablůň už vypučela, ale její pupeny se teď jakoby scvrkly. Všichni jsme se potýkali s rýmou, a Lízinka se jí nemohla zbavit, proto jsme křtiny u pana faráře Tooleyho odložili, až bude vlídnější počasí. Anna a já jsme spolu sotva promluvili, dokud jsem nedostal dopis.

Přišel z Paříže od Richarda, nejstaršího syna lorda Stonehouse. Ačkoli jsem odhalil, že právě tento muž je mým skutečným otcem, on mne nikdy za svého syna neuznal. Neviděl jsem ho ani jsem o něm neslyšel od bitvy u Edgehillu před pěti lety, kde jsme bojovali na opačných stranách a kde mne on málem zabil. Jeho rukopis, jak sám uznával, byl stejně špatný jako vždycky:

Drahý Thomasi,

ve věci, jež se zove psaní, jsem na tom stále bydně a už si ani nevzpomínám, kolik listů během let jsem Ti napsal a vzápjetí je zabodil. Ale nyní když válka skončila a máme mír, musím Ti napsati, že vým, že na mne nikdy co na svého otce pohlížeti nemůžeš. Jak bys mohl, když jsem spáchal toliko podlých a špatných věcí. Avšak válka mne změnila. Potřeboval jsem býti vzdálen nějaký čas od svého Otce, abych sám sebe našel, tak to alespoň tvrdí zdejší kněz. Stojíme na různých stranách, já však věřím, že jsem splnil povinnosti vůči králi svému & podle toho, co jsem